

DER- HİKÂYET-İ ELİF ABDÂL

Leyla ALPTEKİN*

Özet

XVII. yüzyılda Vecihî Çelebi tarafından meydana getirilmiş olduğu düşünülen, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4967 numarada kayıtlı 155 varaklık bir mecmua içerisinde yer alan *Der-Hikâyet-i Elif Abdâl*, adı geçen mecmuanın 22b - 24a varakları arasında yer alan kısa bir mesnevidir. Eser konu olarak nefsinin isteklerine uyararak Allah yolundan sapan bir dervişin başına gelenleri ve pişmanlığını anlatan bir metindir. Bu çalışmanın amacı, yazarı bilinmeyen *Der-Hikâyet-i Elif Abdâl* adlı mesnevi metnini sunmaktır. Çalışmada hikâyenin yer aldığı mecmua hakkında bilgi verilmiş; adı geçen mesnevi, şekil ve muhteva bakımından genel hatlarıyla incelenmiş ve eser bilim âleminin istifadesine sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: XVII. yüzyıl, mesnevi, Der-Hikâyet-i Elif Abdâl, Dervişlik.

DER- HİKÂYET-İ ELİF ABDÂL

Abstract

Der-Hikâyet-i Elif Abdâl, a short masnavi, which was published in a magazine' (registered at number 4967 and 155 page) pages between 22b-24a. It has been thought that this magazine was created by Vecihî Çelebi in 15th century. The masnavi's subject is about a derviş who deviated from God's way because of his own wills and his regret. The aim of this work is to reveal this masnavi, which the writer is unknown. In this work firstly some information was given about the magazine and then the masnavi studied by it's form and context.

Keywords: 15th century, masnavi, Der-Hikâyet -i Elif Abdal, asceticism.

Elif Abdal hikâyesi, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4967 numarada kayıtlı 155 varaklık bir mecmua içerisinde yer almaktadır. Tertip tarihi tam olarak tespit edilemeyen mecmuanın, içerisindeki kayıtlardan hareketle XVII. yüzyılda meydana getirilmiş olabileceği belirtilmiştir (Öztoprak, 2000: 97). Mecmuanın ilk varığında bulunan “*mecmua-ı müntehâbat-ı şu'arâ-yı Rûm bâ-hatt-ı Vecihî Çelebi*” ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla mecmua, Vecihî Çelebi tarafından tertip edilmiştir (Öztoprak, 2000: 97; Koncu, 2010: 363).

Mecmua içerisinde değişik nazım şekil ve türleriyle söylenmiş şiirler bulunmaktadır. Bunlar arasında *Mizahî Cinaslı Bir Risale* (Öztoprak, 2000: 97), *Vasiyetnâme* (Çınar, 2003: 115-140), *Zillenâme* (Çınar, 2006: 17-36) ve *Cüzdannâme* (Koncu, 2010: 363) metinleri neşredilmiştir.

* Arş. Gör.; Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Eski Türk Edebiyatı ABD, leylaalptekin@gmail.com.

Çalışmamızın konusu olan *Der-Hikâyet-i Elif Abdal*, adı geçen mecmuanın 22b-24a varakları arasında yer alan kısa bir mesnevidir. Şairinin kimliği tam olarak bilinmemektedir. Bu küçük mesnevi aruzun cedit bahrinden Fe‘ilâtün/ mefâ‘ilün/ fe‘ilün kalıbıyla yazılmış, 81 beyit ve Fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün vezinli bir kıt‘adan oluşmuştur.

Eser, tahkiyevî bir üslupla ve sade bir dil ile kaleme alınmıştır. Genel itibarıyla mesnevi, giriş, konunun işlendiği bölüm, bitiş olmak üzere üç parçalı bir kompozisyona sahiptir.

Hikâye, genel olarak yazar anlatıcı (o anlatıcı) ağzından nakledilmiştir. Mesnevide, genel hatlarıyla Elif Abdal adlı bir dervişin kışın gidip baharın geldiğini düşünerek bir doyumluk helva için keçesini satması ve bundan dolayı pişman olması anlatılmaktadır.

Şahıs kadrosu bakımından zengin olmayan Elif Abdal hikâyesinde asli kahraman “Elif Abdal”; yönlendirici şahıslar ise “helva satıcısı” ve “molla”dır.

Hikâye şöyledir: Elif Abdal adında bir derviş, helva hasreti ile yaralıdır. Bir kış gününde keçesini giyerek gezintiye çıkar. Yolda gördüğü bir pır; ona kış mevsiminin gittiğini, bahar mevsiminin geldiğini müjdelir. Geceleyn Allah’ın büyük davulu gök gürlemesi gibi çaldığını ve böylelikle kış askerlerinin göç edip gittiğini, artık kar yağsa bile onun bir örtü gibi ısıtacağını söyler (b. 1-8):

Dün gice kūs-ı ra‘d idende şadā

Göç idüp gitdi leşker-i sermā

Yağsa ger kar ya selc eyler lihāf

Żarar itmez degül sözümde ħilāf (b. 7-8)

Bu sözleri duyan Elif Abdal’ın neşesi güneşin hararetinin vurmasıyla artar. Mollanın müjdesi onun keyfini arttırmıştır. Elif Abdal çarşığı gezmeye başlar. Orada bir helva ustasının yaptığı türlü türlü helvaları görür ve helva ile keyfini arttırmak ister (b. 9-15):

Elif Abdāl gördi çün ħelvā

Ārzū itdi keyfe vire cilā (b. 15)

Ancak çıplak tenine bakan Elif Abdal, malı ve kıyafeti olmadığı aklına gelince ah eder. İsteğini bastırmaya çalışan Abdal, kendinde bunun için güç bulamaz. Ne yapacağını düşünürken keçesini fark eder. Kendi kendine kış bitip, soğuk havalar da gittiğine göre bu ağır keçeyi neden kendime yük edeyim diyerek bir kez karın doyacak kadar helvayı almak için keçeyi helvacıya verir ve helvayı yer (b. 16-29).

Yidi helvāyı mürğ-i sermāyī
Unudup aḥṣām ile ferdāyı
El koyup sīneye revān oldı
Cürb-i şîrîn süḥan-künān oldı (b. 28-29)

Elif Abdal, akşam olduğunda geceyi geçirmek üzere bir yıkık mescide gider. Başının altına yastık olarak bir taş koyan Abdal, uykuya dalar. Ancak kış günleri henüz tamamen bitmemiş, soğuklar geçmemiştir (b. 30-38):

Gör kazāyı ki leşker-i sermā
Göç idüp gitdiğinde seyl-āsā
Bir bölük kalmış imiş ol çerīde
Geldiler ol ḥarābeye giride
İstediler o leşker-i ḥūn-ḥār
Qılalar Tañrı'nuñ önünde qarār
Ṭolaşup mescidi yemīn ü şimāl
Buldılar anda bir yatur abdāl
Didi evvel hevā nedür ḥālūñ
Qulağını ışırdı abdāluñ
Bir gerindi vü döndi bir yana
Dönerek döndi mār-ı bī-cāna (b. 33-38)

Soğuk rüzgâr yüzüne kuvvetlice vuran Elif Abdal, yerinden sıçrayarak feryat eder. Kar, yağmur ve şiddetli rüzgâr onu perişan edince, o molla bana ne oyun etti diyerek yakını. Soğuktan kendini korumaya çalışır ancak takatsiz kalır, çıplak teni; çolak ve topal gibi olur, sonbahar yaprağı gibi titrer. Gördüğü köhne hasırın arkasına geçer. O anda verdiği keçe aklına gelir (b. 39-57):

Yādına geldi ol zamān kepenek
El urup başına fiğān iderek
Didi bir ben gibi müşevveş yok
Būriyā buldum ammā āteş yok
Bu hevā baş çeküp giderse eger
Çeşme-i mihri ḥuşk-bend eyler

Ne diyem hadden aşdı derd [ü] gamum
Ne lisân ile vaşf idem elemüm
Nefes alsam şovuk dilim dağlar
Dilüme söz gelürse buz bağlar
Āteşün harâretin yudgunuram¹
Eriyip şu gibi yine doñaram
Ger olursam hevāya dāde-güşā
Merdüm-i çeşmimi çalar sermā
Bedenüm oldı rüzgāra rebāb
Cigerüm sīh-i bād kıldı kebāb
Didi ey bād bu ne kin yiridür
Bilürsün mürselü 'r-riyāh evidür (b. 49-57)

Çok üşüyen Elif Abdal'ın diline titremekten saçma sapan sözler gelir:

Ağlayup didi ey nemed virici
Dilimi kıлма küfür söyleyici
Kepenek eskisin eger şatdum
Tañrı 'muñ evidür diyü yatdum
Pādişāhum nedir bu āfetler
Böyle bād-ı hevā ziyāfetler (b. 59-61)

Kendisinin daha önce Allah katında temiz sayılan fakirlerin evini çok gördüğünü, buranın da oralara benzediğini, burada sadece bir eski hasır bulunduğunu söyleyerek başına gelenlerin nedenini anlamaya çalışır (b. 62-70):

Mīr-i mīrānuñ olur ben gördüm
Ne 'aceb yüksek ü haşin buldum
Vardur bunda eski bir dīvār
Kim olurlar şabiler aña süvār
Beni hod rüzgār virdi yile
O begün fikrini sen eyle hele

¹ "harâretin: harâretini"

*Eskice bir süpürge ile girem
 Ki o zamān bu şovuğı süpürem
 Eve lāzım diyü h'vāş [u] 'avām
 Eylemiş mescidde çerāğı hūrām
 Dutalum pulda aqçadan yoqdur
 Eskice bir nemed dağı yoqdur (b. 65-70)*

Daha önce de pek çok kez keçesini sattığını söyleyen Elif Abdal, bu sıkıntıyı hiç görmediğini ifade eder. Meğer bu keçe, Hz. İsmail yerine kurban edilen koçun yününden yapılmıştır. Aldandığını, yalana kandığını söyleyen Elif Abdal; Allah'a yalvarmaya başlar. Suçunun affedilmesini ve vücudunun soğuktan korunmasını Allah'tan niyaz eder. Kendisine bir keçe ya da hırka verirse onu bir değil bin karın doyması için bile olsa satmayacağına, ölünceye kadar onu yanından ayırmayacağına hatta ölünce bile onu kabrine kadar götürüp tertemiz saklayacağına, kıyamet gününce kendisiyle beraber o keçeyi Allah'a teslim edeceğine dair söz verir (b. 71-81):

*Başladı söz ile münācāta
 Ağlayup girdi 'arz-ı hācāta
 'Afv kıl cürmimi sen ey Settār
 Bu şovuqdan vücūdumu kırtar
 Yazayum hüccet ile şoñra sened
 Bürde ger eylesen 'aṭā-yı nemed
 Şatmayayum anı pīr babaya
 Biñ karın doymasıyla helvāya
 Tā ki cānım çıkınca bu tenden
 Bir dem ayırmayum anı benden
 Öliceğ kabre alayum gideyüm
 Anı cānum gibi pek şaklayayum
 Kendüm ile alup kıyāmetde
 Saña teslīm idem o sā'atde (b. 75-81)*

Hikāye bir kıta ile son bulur:

Dün gice bir besrik-i güzer-ile (?) ‘âlemde_ idüm
Māye-veş mühr [ü] mehārın elüme virmiş idi
Üştür-i ner gibi ben boynum uzadınca hemān
Nāqa-veş önüme çökdi deve gördügi didi

Hikâyenin ana kahramanı olan Elif Abdal, adından da anlaşılacağı üzere “abdal”lık makamına ulaşmış bir kimsedir. Abdal, dünyadan habersiz kalacak bir biçimde kendisini ahirete, gönlünü Allah’a vermiş; saf kalpli insan demektir (Uludağ, 2002: 21). Abdal, aynı zamanda derviş anlamında kullanılmıştır (Gölpınarlı, 2004: 6). Derviş ise sufi, mutasavvıf demektir (Uludağ, 2002: 103).

Dervişliğin belirli kuralları vardır. Derviş olan kimse, makamı gözetmez; yalnızlığı yoldaş edinir; kibir tuzağından uzak durur. Aç gözlülük, haset, hırs, mal sevgisi, makam düşkünlüğü, nefsin istekleri dervişte bulunmaz (Sarioğlu, 2013: 320).

Kimi mutasavvıflara göre derviş kelimesinin harfleri, dervişliğin esasları konusunda da bilgi vermektedir. XV. yüzyıl mutasavvıflarından Cemâl-i Halvetî, bu konuda şunları söylemektedir: Derviş’in *dal*’ı derttir. *Ra*’sı rızanın *ra*’sıdır. *Vav* derviş *vav*’ıdır, muhabbettir. *Ya* yercu *ya*’sıdır. *Şin* şühud *şin*’ıdır. Kısaca dervişte dert, rıza, muhabbet ve şahitlik olmalıdır (Sarioğlu, 2013: 321). Derviş, kendi sırlarının ne olduğunu bilmelidir. Onda nefse dair izler ve benlik yok olmalıdır (Sarioğlu, 2013: 321). Görüldüğü üzere derviş olmanın temelinde dünya heveslerinden geçmek ve nefsin isteklerine karşı koymak esastır.

Bir dervişin başından geçenlerin temel hareket noktasını oluşturduğu bu hikâye, esasen dervişin ve dervişliğin nasıl olması gerektiğine dair bir mesaj içermektedir. Dolayısıyla metinde abdallığın / dervişliğin esaslarına dair temel bir kurala dikkat çekilmiştir. Bu da Allah yolunda hiçbir yere sapsadan ilerlemek amacıyla nefsin isteklerine cevap vermemenin zorunluluğudur.

Sufiler, nefis ile kulun sahip olduğu bozuk sıfatlarla kötülünen ahlak ve fiilleri kastederler (Abdülkerim Kuşeyrî, 2012: 232). Nefis, kulun çirkin vasıfları ve kötü ahlakıdır (Esseyid Abdülhakim Arvasî, 199: 23). Bu vasıfların bir kısmı şeriat emirlerine karşı gelmek, onlara aykırı davranmaktır. Bunlar mücahede ve çalışmayla yok edilebilir (Esseyid Abdülhakim Arvasî, 1991: 23). Nefis, şer ve günahın kaynağıdır ve kötülüğü emreder (Uludağ, 2006: 527).

Hikâyede Allah yolunda olmanın göstergesi sayılan nemed veya kepenek, nefsin isteklerini sembolize eden helvaya karşılık verilmiştir. Kepenek, dövme yünden sıkıştırılarak yapılan bir çeşit kumaştan imal edilen geniş, kolsuz ve yakasız, önü açık, üste giyilen bir elbise

manasındadır (Üstüner, 2007: 352) ve dervişlerin giydikleri kepenek Allah'ın lütfunun mazharı olduğundan kutsal manada değerli sayılmaktadır (Üstüner, 2007: 352). Nemed ise keçe, aba, yünden yapılmış örtü manasında olup (Cebecioğlu, 2009: 477) siyah renkli ve kalın kumaştan yapılan derviş elbisesidir (Üstüner, 2007: 350). İrfan sahibi arifler, dünya içindeki değerli giysileri ve her şeyi terk ederek nemed giymişlerdir (Üstüner, 2007: 351).

İşte hikâyede Allah yolunda olan ve bu yolda Allah dışındaki her türlü varlığı hiçe sayan, nefsin rızasından geçip Allah'ın rızasını kazanmayı ümit eden ve bu amaçla hareket eden Elif Abdal, nefsinin tuzağına düşerek bir doyumluk helva için bu yoldan sapmıştır.

Bu bilgilerin ışığında *Elif Abdal Hikâyesi*'ni, nefsinin isteklerine uyarak Allah yolundan sapan bir dervişin başına gelenleri ve pişmanlığını anlatan bir metin olarak değerlendirmek gerekmektedir.

Mesnevinin tam metni şöyledir:

22b

Der-Ĥikâyet-i Elif Abdâl

(Fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün)

- 1 *Elif Abdâl-nâm bir dervîş*
Dâğ-ı iflâsdan ser-â-pâ rîş
- 2 *Başdan ayağa şâh-ı gül-âsâ*
Gül gili dâğ-ı hasret-i helvâ
- 3 *Bir gün eyyâm-ı kışda ol abdâl*
Ķıldı esrârı çoqca isti'mâl
- 4 *Nemedin geydi geldi cevâlâna*
Gezerek irdi şâh-ı meydâna
- 5 *Görse kim halk pây-ı der-zencîr*
Bir hikâyetcesine dir bir pîr
- 6 *Ki size müjde gitdi faşl-ı şitâ*
Geldi faşl-ı bahâr-ı cân-ârâ
- 7 *Dün gece kûs-ı ra'd idende şadâ*
Göç idüp gitdi leşker-i sermâ

- 8 *Yağsa ger qar ya selc eyler liḥāf*
Žarar itmez degül sözümdə ḥilāf
- 9 *Gūş idüp bu sözi Elif Abdāl*
Ḳıldı bir pāre cem‘-i naql-i maḳāl
- 10 *Güneşüñ de ḥarāreti urdı*
Yidi ki keyfī de gelüp irdi
- 11 *Neş‘e-i keyf müjde-i monlā*
Gönül āyīnesine virdi cilā
- 12 *‘Aşḳ idüp çārsūya oldu revān*
Seyr ile her taraf nezzāre-künān
- 23a
- 13 *Baḳup ol demde reng-i ḥelvāyı*
Gördi üstād-ı beng ḥelvāyı
- 14 *Eylemiş dürli dürli ḥelvālar*
Zib-i dükkānı müşterīye baḳar
- 15 *Elif Abdāl gördi çün ḥelvā*
Ārzü itdi keyfe vire cilā
- 16 *Ten-i ‘uryānına naḳar şaldı*
Māl u esbābında tehī buldı
- 17 *Süz-ı iflāsında çeküp bir āh*
K‘eyledi āsumānī āh-ı siyāh
- 18 *Keyf-i ser-şār-ı ru‘yet-i ḥelvā*
Eyledi nā-murādi ḥayret-zā
- 19 *Nefisle ḳıldı çoḳ nizā‘ [u] cidāl*
‘Āḳıbet bulmadı ḥulāşa mecāl
- 20 *Çāresiz ḳaldı tā ki fikr iderek*
Gördi egninde bir eski kepenek
- 21 *Didi hey hāy şimdicek bir pīr*
Şovuḡuñ gitdigine oldu beşīr

- 22 *Çünkü gitdi şovuk nedir bu nemed*
Bu yüki kim çeker hemān be-meded
- 23 *Ĥil‘at-ı ĥāş-ı Ĥaĥ olan bedeni*
Niçe bir setr ider bu peşm-i deni
- 24 *Şüffiyem ben ne merd-i ĥammālum*
Terk-i tecrīd-i rind-i abdālum
- 25 *N‘eylerüm böyle bir ağır nemedi*
K‘olmaya bu maĥālde bir mededi
- 26 *Nemed üzre virüp qarār-ı vedā‘*
İtmedi bey‘de cidāl [u] nizā‘
- 27 *Ĥāşılı virdi pīr babaya*
Bir qarın toymasıyla ĥelvāya
- 28 *Yidi ĥelvāyı mürġ-i sermāyī*
Unudup aĥşām ile ferdāyı
- 29 *El koyup sīneye revān oldu*
Cürb-i şīrīn sūĥan-künān oldu
- 30 *Dolaşıp gezdi olıcaĥ aĥşām*
Bir yıķıķ mescidi idindi maķām
- 31 *Başınıñ altına koyup bir taş*
‘Ālem-i ĥ‘āba vardı ol ĥallāş
- 32 *Yatdı bī-çāre ġāfil ü bī-bāk*
Hīç bilmez ne devr ide eflāk
- 33 *Gör ĥazāyı ki leşker-i sermā*
Göç idüp gitdiġinde seyl-āsā
- 34 *Bir bölük ĥalmış imiş ol çerīde*
Geldiler ol ĥarābeye giride
- 35 *İstediler o leşker-i ĥün-ĥār*
Ķılalar Tañrı‘nuñ önünde qarār

- 36 *Ṭolaşup mescidi yemîn ü şimāl*
Buldılar anda bir yatur abdāl
- 23b
- 37 *Didi evvel hevā nedür ḥālūñ*
Ḳulağını ışırdı abdāluñ
- 38 *Bir gerindi vü döndi bir yana*
Dönerek döndi mār-ı bî-cāna
- 39 *Öyle bir sille urdı yil yüzine*
Ki göründi cihān saḳar gözine
- 40 *Oldı maḳhūr ḳahr-ı pençe-i bād*
Şıçrayup yirden eyledi feryād
- 41 *Göz açup baḳdı gördi almışlar*
Çevresini ḳara ḳara ḳışlar
- 42 *Ḳar yağmur rüzgār-ı şedīd*
Eylemişler cihānı mürde ḳadīd
- 43 *Didi gör ol müneccim-i kezzāb*
Ne reng itdi baña o ḥāne-ḥarāb
- 44 *Eyledi bād ile bir iki cedel*
Oldı āḥır şovuḳdan elleri şel
- 45 *Şıçrayup şātırāne urdı şeleng*
Ten-i ‘uryānını ḳılup şelle (?) leng
- 46 *Terk-i cān eyleyüp gözin yumdı*
Der [ü] dīvārdan meded umdı
- 47 *Āḥırü’l-emr oldı bî-dermān*
Hem ḥazān yaprağı gibi lertzān
- 48 *Bir taraf köhne büriyā gördi*
Der-‘aḳab vardı kendini büridi
- 49 *Yādına geldi ol zamān kepenek*
El urup başına fiğān iderek

- 50 *Didi bir ben gibi müşevveş yok*
Būriyā buldum ammā āteş yok
- 51 *Bu hevā baş çeküp giderse eger*
Çeşme-i mihri huşk-bend eyler
- 52 *Ne diyem hadden aşdı derd [ü] gamum*
Ne lisān ile vaşf idem elemüm
- 53 *Nefes alsam şovuk dilim dağlar*
Dilüme söz gelürse buz bağlar
- 54 *Āteşüñ harāretin yudgunuram²*
Eriyip şu gibi yine doñaram
- 55 *Ger olursam hevāya dīde-güşā*
Merdüm-i çeşmimi çalar sermā
- 56 *Bedenüm oldı rüzgāra rebāb*
Cigerüm sīh-i bād kıldı kebāb
- 57 *Didi ey bād bu ne kin yiridür*
Bilürsin mürselü ’r-riyāh evidür
- 58 *Düşdi cānına ditreme lerze*
Lerzeden geldi diline herze
- 59 *Ağlayup didi ey nemed virici*
Dilimi kılma küfür söyleyici
- 60 *Kepenek eskisin eger şatdum*
Tañrı ’muñ evidür diyü yatdum
- 24a
- 61 *Pādişāhum nedir bu āfetler*
Böyle bād-ı hevā ziyāfetler
- 62 *Görmüşem ben fakīrlere evi çok*
Ferşden pāk böyle bir ev yok

² “harāretin: harāretini”

- 63 *Bağ filān hocānuñ serāyını gör
Ki döşenmiş kadifelerle yatur*
- 64 *Var-durur bunda bir köhne haşîr
K'anadur (?) nağş-ı nāmı dāmengîr*
- 65 *Mîr-i mîrānuñ olur ben gördüm
Ne 'aceb yüksek ü haşîn buldum*
- 66 *Vardur bunda eski bir dîvār
Kim olurlar şabîler aña süvār*
- 67 *Beni ğod rûzgār virdi yile
O begüñ fikrini sen eyle hele*
- 68 *Eskice bir süpürge ile girem
Ki o zamān bu şovuğı süpürem*
- 69 *Eve lâzım diyü ħvāş [u] 'avām
Eylemiş mescidde çerāğı ħırām*
- 70 *Dutalum pulda aqçadan yoğdur
Eskice bir nemed dağı yoğdur*
- 71 *Şatmışum niçe kerre ben kepenek
Çekmemişüm bu cevri bu güne dek*
- 72 *Bu nemed idi ey Kerîm [ü] Celîl
Meger ez-peşm-i koç-ı İsmā 'îl*
- 73 *Oldı aħvāli ħaylî dîger-gün
Cānunı yağdı berd-i buqalemün*
- 74 *Didi yā Rab yalana aldandum
O ħarîf doğrı dimişdür şandum*
- 75 *Başladı söz ile münācāta
Ağlayup girdi 'arz-ı ħācāta*
- 76 *'Afv kıl cürmimi sen ey Settār
Bu şovuğdan vücūdumı kırtar*

- 77 *Yazayum hüccet ile şoñra sened*
Bürde ger eylesen ‘atā-yı nemed
- 78 *Şatmayayum anı pîr babaya*
Biñ qarın doymasıyla helvāya
- 79 *Tā ki cānım çıķınca bu tenden*
Bir dem ayırmayum anı benden
- 80 *Öliceķ kabre alayum gıdeyüm*
Anı cānum gibi pek şaķlayayum
- 81 *Kendüm ile alup kıyāmetde*
Saña teslīm idem o sâ‘atde

Қıt‘a

(Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün)

Dün gıce bir besrik-i güzer-ile (?) ‘ālemde_idüm

Māye-veş mühr [ü] mehārın elüme virmiş idi

Üştür-i ner gibi ben boynum uzadınca hemān

Nāķa-veş öñüme çökdi deve gördügi didi

Kaynaklar

- ALPTEKİN SARIOĞLU, L. (2013). *Cemâl-i Halvetî'nin Tasavvufî Mesnevileri (Metin-İnceleme)*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul.
- CEBECİOĞLU, E. (2009). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü* (5. Basım). İstanbul: Ağaç Kitabevi Yay.
- ÇINAR, B. (2003). Türk Edebiyatında Vasiyetnâmeler ve İki Şair (Tıflî / Tarzî) Arasında Kalan Bir Vasiyetnâme. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 9, 115-140.
- ÇINAR, B. (2006). Bir Hiciv Örneği: Tarzî'nin Zille-nâmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 20, 17-36.
- ESSEYİD ABDÜLHAKİM ARVASÎ (1991). *Tasavvuf Bahçeleri*. haz. Necip Fazıl Kısakürek. İstanbul: Büyük Doğu Yay.
- GÖLPINARLI, A. (2004). *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- KONCU, H. (2010). Mizah Geleneğinden Bir Örnek: Kasîde-i Cüzdân-nâme, *Perspectives on Ottoman Studies, Papers from the 18th Symposium of the International Committee of Pre-Ottoman and Ottoman Studies (CIEPO)*. s. 363-378.

- KUŞEYRÎ, A. (2012). *Tasavvuf İlmine Dair Kuşeyrî Risalesi* (6. Basım). haz. Süleyman Uludağ. İstanbul: Dergâh Yay.
- ÖZTOPRAK, N. (2000). Mizahî Cinaslı Bir Risale. *İlmî Araştırmalar*, 10, 97-106.
- ULUDAĞ, S. (2002). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yay.
- ULUDAĞ, S. (2006). Nefis. *DİA, C XXXII*. İstanbul, 527.
- ÜSTÜNER, K. (2007). *Divan Şiirinde Tasavvuf*. Ankara: Birleşik Yay.